

---

# ПРИЛОГ ИСТОРИЈИ НАГРАДА У СРБИЈИ

---

## ЈЕДНО ЛИЧНО ИСКУСТВО

**Сажетак:** У другој половини 20. века, нарочито од 60-тих до 80-тих година, све већи број награда у култури, посебно књижевних, давали су печат интелектуалном односно књижевном пољу у Србији. Међу тим наградама, посебно место заузимају награде које су оснивале и додељивале друштвено политичке заједнице на савезном, републичком и градском нивоу, које су у симболичком смислу значиле жељу државне заједнице и њених делова да имају улогу савремених мецена. Једна од тих награда, врло престижна у дугом периоду, била је и Октобарска награда града Београда за допринос уметности и науци, која се од 2008. више не налази у номенклатури награда у култури. Овај рад, захваљујући учешћу аутора у раду жирија Октобарске награде града Београда за књижевност и преводилаштво у периоду 1977-1980, реконструисао услове под којима је ова награда додељивана, кандидовање аутора и њихових дела, контроверзе у појединим случајевима и одјеке у јавности. Пред члановима жирија у том периоду нашло се 77 дела претежно књижевника, извесног броја књижевних историчара, теоретичара и критичара и много мање преводилаца. За рад жирија у два мандата, у сваком случају, карактеристична је атмосфера толеранције и сагласности приликом одлучивања о добитницима, у чему је велику улогу имао председник жирија, Вукоје Булатовић, директор и главни уредник Политике у то време.

**Кључне речи:** Награде, октобарска награда, књижевност и преводилаштво, жири, историја награда

Ако је друштво, у одређеној фази свог развоја као човечанство, могло да измисли неку ствар која ће задовољити најдубљу човекову потребу за признањем, онда је то посебна награда која се појединцима додељује за допринос науци,

књижевности, уметности и другим видовима стваралаштва. Једна од најпознатијих, Нобелова награда, награда шведског хемичара Алфреда Б. Нобела (1833-1896), додељује се из фонда основаног 1895. године. Даје се, по завештању, за највећи допринос човечанству у науци, књижевности и очувању мира (од 1901). Код Срба, Нобелову награду за књижевност добио је 1961. године Иво Андрић (1892-1975), у својој 69. години.<sup>1</sup> Друга позната награда, истина на националном нивоу, али са далекосежним значењем, коју је 1903. године утемељио Едмон де Гонкур – *Prix Goncour* – успешни аутор, критичар и издавач, такође већ више од сто година овенчава бројне француске књижевнике. Додељивање односно недодељивање једне од ових престижних награда увек изазива велику пажњу и често контроверзе, поготово када је реч о првој, светској награди, коју понекад прати и политичка или идеолошка конотација.

Свако друштво, свака култура, свака земља установљује своје награде у култури, подразумевајући под тим шири спектар стваралаштва, и то у складу са својом традицијом, својим интелектуалним потенцијалима, својим системом вредности. Србија, са свим својим дисконтинуитетима у културном развоју, има и дужу и краћу историју награђивања својих научника, књижевника и уметника. Стварајући своју интелигенцију током 19. и на почетку 20. века, свој универзитет, своје културне и научне установе, млада и обновљена српска држава је почела да уводи и систем вредновања научног и уметничког стваралаштва. Као модерна појава, награђивање у култури доживљава, ипак, свој процват тек у другој половини 20. века. Време установљења првих награда у култури пада управо у периоду 1950-1970. године. Према поузданом податку, на основу документарног истраживања сарадника Завода за проучавање културног развика, може се констатовати 29 само књижевних награда насталих 1950-1979.<sup>2</sup> Најплодније раздобље установљења тих награда било је 1961-1970., када је основано 12 књижевних награда, Једно од сигурно првих социолошких истраживања на тему награде у култури спроведено је 1974. године, дакле управо при крају тог иницијалног периода њиховог оснивања, и то на примеру 13 књижевних награда, међу којима је најстарија, најугледнија и до данас трајућа Нинова награда критике, установљена 1954. године, а коју је први добио

---

1 Енциклопедија српског народа (2008) Београд: Завод за уџбенике, стр. 723-724.

2 Немањић, М. Књижевне награде – друштвена и уметничка функција, у: *Награде у култури – награде за књижевност и превођење*, приредила Шурбек, М. (1981), Београд: Завод за проучавање културног развика

Добрица Ћосић (1921-2014), у својој 33 години, за свој роман *Деобе*, други по реду настанка у књижевној радионици овог плодног писца. Следе га Мирко Божић (1955), са наградом добијеном у 36 години, за роман *Неиспакани*, такође другим делом овог писца и Оскар Давичо (1909-1989), са наградом добијеном у 42 години, 1956 године, за роман *Бетон и свици*, већ 13. књижевним делом овог писца. Наведени подаци указују и на један мој методолошки приступ, који упућује на значај генерацијске припадности књижевника и на њихов књижевни опус. Ово истраживање у целини бавило се, у ствари, Друштвеним и уметничким смислом књижевних награда.

Тако се, заиста, и поставља основно питање шта ове награде значе појединцу, шта значе у култури једног друштва, како се до њих долази, колико их је, ко их додељује итд. Између Нобелове и Гонкурове награде, на пример, разлика је у томе што прва доноси право богатство, а друга огроман престиж који доприноси штампању награђеног књижевног дела, што посредно значи и велики комерцијални успех. НИН-ова награда критике, коју, условно речено, можемо да поредимо са Гонкуровом, спаја донекле ова два принципа – новчану добит и престиж. Износ од 10.000 дин. који је награђени књижевник добијао у то време такође је значао мало богатство, али је награда обезбеђивала и велики комерцијални успех награђеног дела. Социолог Бранимир Стојковић је у свом предговору за другу књигу документарних истраживања у Заводу за проучавање културног развитка написао да је награда ратификација коју (групни, друштвени), супер-его признаје егу појединца и тиме га потврђује, даје му легитимитет у некој области уметничког стваралаштва.<sup>3</sup> Ово питање признања легитимитета је кључно са културолошке тачке гледишта и у том смислу Пјер Бурдије (1930-2002), француски социолог, образлаже концепцију интелектуалног поља на коме институт награде управо има функцију давања легитимитета и тиме превазилази чисто индивидуални ниво. Поставити питање генезе јавног смисла, пише овај познати социолог, значи поставити питање ко доноси суд и ко врши посвећивање, како се врши селекција која, у неодређеној и неразлучној збрци створених па и објављених дела, издваја дела која заслужују да буду сачувана и посвећена. Свако друштвено поље, у бурдијеовском смислу, је поље динамичких сила на коме се одвија конкуренција за легитимитет. Аутономија поља, као и његов положај у једној

---

3 Стојковић, Б. Социолошки значај награда, у: *Награде у култури*, приредиле Шурбек, М. и Миловановић, Д. (1986), Београд: Завод за проучавање културног развитка, стр. 12.

хијерархији поља која се успоставља међу њима, врло су релевантни за схватање функционисања сваког поља посебно. Када је реч о интелектуалном, још уже књижевном пољу, о коме је Бурдије такође писао, актери су врло бројни, почев од самих књижевних стваралаца па до чланова различитих жирија различитог професионалног и социјалног порекла.

Прецизирајући у једној својој студији какве су тенденције у књижевном стваралачком процесу, Пјер Бурдије је утврдио три нивоа анализе, и то а) анализу положаја књижевног поља у оквиру поља моћи и његов развој у току времена, б) анализу унутрашње структуре књижевног дела, света који се покорава сопственим законима функционисања и промене и в) анализу генезе хабитуса оних који заузимају одређене положаје на књижевном пољу.<sup>4</sup> Шта карактерише интелектуално односно књижевно поље у другој половини 20. века, а шта сада већ увелико у 21. веку. Књижевно поље је, несумњиво, да се задржимо на њему, једно од најдинамичнијих у оквиру једне целине много ширег интелектуалног поља, са великим бројем актера различитог хабитуса и с генезом у којој се препознају фазе различитих карактеристика. Са 359 књижевника у Удружењу књижевника Србије, колико их је било средином 60-тих година 20. века, ова књижевна популација нарасла је у првој деценији 21. века на 1.300 чланова. Формирана је још једна књижевна организација, Српско књижевно друштво, са око 200 чланова у време о коме говоримо.<sup>5</sup> У том контексту треба посматрати и све већи број књижевних награда, које су настајале у периоду после 80-тих година 20. века. Према Лексикону литерата-лауреата, у Србији је крајем 20. века додељивано 198 књижевних награда.<sup>6</sup> Андрићева награда, као једна од нешто новијих – установљена 1976. – додељена је закључно са 2006. годином 31 књижевнику. Оснивање награда, рад жирија и избор кандидата за награду један је културноисторијски условљен процес који је давао карактеристике књижевном пољу током последњи 25 година 20. века. Осврнемо ли се на саме почетке, на оних 28 књижевних награда поменутих у уводном делу овог текста, видећемо да су 6 награда основале друштвено–политичке и друштвене организације, 5 награда скупштине друштвено-политичких заједница, Удружење

---

4 Бурдије, П. (2003) *Правила уметности – Генеза и структура поља књижевности*, Нови Сад: Светови. Енциклопедија српског народа (2008) Београд: Завод за уџбенике, стр. 310.

5 Немањић, М. (2011) *Књижевна култура у Србији – социолошки есеји и истраживања (1975-2005)*, Београд: Драслар-партнер, стр. 27.

6 Стојковић, Р. (2004) *Лексикон литерата-лауреата: српске књижевне награде: 1839-2002*, Београд: Потез.

---

књижевних преводилаца 3 награде итд. Занимљиво је констатовати да су четири значајне награде основале управо друштвено-политичке и друштвене организације – Награда АВНОЈ-а (1964), први пут додељена 1966. Родољубу Чолаковићу (1900-1981) и Мирославу Крлежи (1893-1981), награда 4. јула (1969), додељена исте године Бранку Ћопићу (1915-1984), Седмојулска награда (1959), први пут додељена 1960. Душану Матићу и, најзад, Октобарска награда града Београда (1954), први пут додељена Бранку Ћопићу 1956. године. Наводимо ове награде као израз једне симболичке моћи повезане са друштвеном моћи тога времена, која је као репере имала одређене датуме. Као што је познато, неке од ових награда више не постоје због радикалне промене на пољу друштвене моћи, што је било праћено и губљењем симболичке моћи. Међу наградама које су, ако тако може да се каже, укинуте, налази се и Октобарска награда града Београда, која је замењена априлском наградом града Београда, у знак првог помињања Београда у 9. веку. Не улазећи у културолошку расправу о оправданости или неоправданости замена ових симбола, треба ипак рећи да симболички капитал који се ствара током историје задржава своју аутентичност без обзира на промене у сфери друштвене односно политичке моћи. Отуда сматрам оправданим што ћу се осврнути на рад Жирија за додељивање Октобарске награде за књижевност и преводилаштво у периоду 1977-1980. године, у чијем сам раду и сам учествовао. Све ове четири године председник тог Жирија био је Вукоје Булатовић (1927-2001), представник политичке елите тога времена и у ово време директор и главни уредник листа *Политика*.

У Жири за књижевност и преводилаштво Октобарске награде града Београда именован сам Решењем Комисије за избор и именовање Скупштине града Београда од 30. 06. 1977. године. Имао сам 45 година и у то време био истраживач у Заводу за проучавање културног развика, у који сам као дипломирани социолог дошао 10 година раније. Поред мене у Жири су именовани Ристо Тошовић (1923-1986), књижевник, Борислав Радовић (1935), књижевник, Вук Крњевић (1933), књижевник, др Јован Деретић (1934), ванредни професор Филолошког факултета у Београду и Никола Вишњић, главни уредник Дома омладине у Београду. Жири у овом саставу радио је две године, да би већ наведена комисија Скупштине града Београда Решењем од 20. 09. 1979. године именовала нове чланове, и то Јована Јанићијевића (1936), књижевног преводиоца, др Слободана Ж. Марковића (1928), књижевника и професора на Филолошком факултету у Београду, Младена Маркова (1934), књижевника, Жарка Команина (1934-2010), књижевника и Владимира

Стојшина (1935-1994), књижевника. Председник је и даље Вукоје Булатовић, а од старих чланова Милош Немањић, у то време заменик директора Завода за проучавање културног развитка.

Шта нам казује ова структура чланова Жирија. Пре свега, од 11 чланова у ова два мандата, било је 6 књижевника, два професора Универзитета и по један социолог, књижевни преводилац и одговорни уредник једне значајне београдске установе. Са културолошке тачке гледишта, био је то компетентан састав за разматрање предлога кандидата за добијање овог престижног признања и за одлучивање коме треба да припадне. Као равноправан члан, све четири године имао сам врло активну улогу и учествовао у одлучивању ко треба да буде лауреат. Могло би се такође рећи да смо, ако изузмемо Ристу Тошовића и самог Вукоја Булатовића, генерацијски били доста хомогена група 40-годишњака, која је имала заједнички језик и делила неке вредности, уз, разумљиво, и индивидуалне разлике.

Жири је радио на основу Упутстава о извршењу Одлуке о установљењу Октобарске награде за најбоља достигнућа у области науке и уметности, која су донета фебруара 1977. године, а које је предвиђало 9 области стваралаштва за које се награда додељивала. Право предлагања имале су издавачке куће, установе науке и културе, медијске куће, појединци, па и сами чланови жирија. Листа предложених кандидата, по правилу, била је објављивана текуће године у дневном листу *Политика* током септембра месеца. Као члан Жирија сачувао сам комплетну документацију о његовом раду током те четири године, што ми омогућава и овај историјски осврт на једно раздобље и активну улогу једне друштвене установе каква је била Скупштина града Београда и групе интелектуалца у својству арбитра за вредновање књижевног стваралаштва на књижевном пољу тога времена. Сва предложена књижевна дела разматрана су на шест до седам седница, пре коначне одлуке, о чему ће касније бити нешто више речи.

Ако желимо да разумемо време у коме се све ово дешавало, морамо да имамо у виду да је то период од десетак година најплодније издавачке продукције у Југославији, са јаким издавачким кућама у Србији, какве су биле Просвета, Нолит, Вук Караџић и многе друге. Према једној публикацији која је урађена за Унеско, у Југославији је 1975. године објављено 11.239 наслова у тиражу од 70.449.000 примерака, што се мерило са 526 наслова и 3.297 примерака на 1.000

становника тадашње државе.<sup>7</sup> Књижевна популација тога времена обухватала је како књижевнике из међуратног периода, тако и књижевнике који су почели да објављују непосредно после Другог светског рата, али и оне који су као млади књижевници наступали управо у ово време о коме говоримо. Видеће се ко су били кандидати а ко лауреати Октобарске награде за књижевност и преводилаштво у овом четворогодишњем периоду, а видели смо ко су били добитници првих књижевних награда после 50-тих година 20. века. Наступала је једна ратна генерација, која је стала уз раме предратној, а онда се појавила и једна послератна генерација, која ће дати печат времену које је долазило и које су обележиле 80-те и 90-те године 20. века.

Како се овај жири снашао у неодређеној и неразлучној збрци ствараних па и објављених дела и како је одлучивао о делима која заслужују да буду сачувана и посвећена, како би то Бурдије рекао. На листи предложених кандидата за Октобарску награду за књижевност и преводилаштво 1977. године нашла су се имена 7 књижевника и преводилаца, које су предложили издавачи, установе науке и културе и друге организације, којима је придружено још 13 имена на предлог Жирија, тако да је у најширем избору било 20 књижевника односно преводилаца. Разматрајући све предлоге, Жири је на својој 7. седници издвојио пет кандидата, међу којим су Мухарем Первић (1934-2011), Александар Вучо (1897-1985), Владимир Јовичић (1935-2002), Радмила Шалабалић (1927), једини преводилац и Света Лукић (1935-2002). У овој конкуренцији, приликом коначног одлучивања, избор је пао на једног од најпознатијих међуратних писаца, Александра Вуча, који је у то време имао 80 година и иза себе импозантан књижевни опус. Награду је добио за дело *И тако, даље омаме*. Његову кандидатуру је истакао управо Жири. У овој години је карактеристично баш то да је постојала велика несразмера у броју кандидата које су предложиле позване установе и броја кандидата које је предложио Жири. Мухарема Первића, који се нашао у ширем избору са својом значајном књигом *Традиција и критика*, на пример, предложило је предузеће *Графос*. Занимљиво је да је познату песникињу, Десанку Максимовић (1898-1993), за књигу *Песме из Норвешке*, кандидовало Одељење језика и књижевности САНУ и Издавачко предузеће *Просвета*. Са ове дистанце тешко је проценити зашто је предност дата Александру Вучу. Да ли је то једна од неправди које је немогуће избећи приликом оваквих избора, где се, ако тако може да

---

7 Немањић, М. и Јанићијевић, Ј. (1982) *Књига и читање у Југославији*, Београд, Југословенска комисија за сарадњу са Унеском, стр. 65.



се каже, јављају равноправни кандидати или је у питању и нешто дубље.

Исти састав Жирија разматрао је и листу кандидата за награду у 1978. години. Ове године је кандидовано чак 26 књижевника и књижевних преводилаца. На листи кандидата објављеној 26. септембра те године истакнута је кандидатура 10 имена иза којих су стајале позване установе, а коначну листу са наведеним бројем употпунили су предлози чланова Жирија. Према личном записнику са пете седнице Жирија, одржане 6. октобра 1978. године, може да се види да је Душан Матић (1898-1980) од присутних чланова добио 4 гласа, Милован Данојлић (1937) два и Мухарем Первић само један глас. Тако је одлучен добитник ове награде за ту годину. Душан Матић је ово признање добио за књигу песама *Муњевити мир*. Њега је такође предложио као кандидата Жири. Милована Данојлића, кога је за књигу *Како је Добрислав протрчао кроз Југославију*, на пример, предложило је Удружење књижевника Србије, сврстали смо, као што се види по гласању, у ужи избор. Да ли и у овом случају може да се, у извесном смислу, говори о одређеној неправди. На неке награде, као што је и ова, неки познати књижевници чекају, једноставно, по својој величини и значају свог дела.

Са Октобарском наградом за књижевност и преводилаштво за 1979. годину настаје, могло би се рећи, нова ситуација не само због тога што је Жири радио у новом саставу, већ и због тога што Јован Радуловић (1951), аутор кога је Жири кандидовао и одабрао за добитника, оценивши његову књигу, збирку приповедака, *Илини так*, вредном овог признања, ову награду ипак није добио. Међу 22 књижевника која су до те 1979. године добила ову награду, Јован Радуловић је био најмлађи који је требало да понесе ово признање. Какав је био контекст овог догађаја са неуручивањем награде, упркос једногласној одлуци Жирија да је аутор ту награду заслужио. Нема сумње да су се на листи кандидата нашла и таква имена, као што су имена Николе Милошевића (1929-2001) и Борислава Пекића (1930-1993) и још неких познатих књижевника, али је Жири, очигледно, хтео да искорачи из једног већ устаљеног приступа одређеним величинама и да награди једног младог писца због његове оригиналности и свежине. Овај случај је свакако дао печат раду Жирија у овој години. То се види и по одјецима у штампи. *Новости* од 19. октобра те године посветиле су целу страну овом случају.<sup>8</sup> Под насловом *Принцип – како знаш и умеш*, што је била парафраза изјаве председника Жирија Вукоја

---

<sup>8</sup> Богутовић, Д. (1979) *Принцип – како знаш и умеш*, Вечерње Новости.



Булатовића, уоквирено је стајало предложени (и ненаграђени). За ову годину је посебно карактеристично да је било кандидовано 16 преводаца за превод Сабраних дела Шарла Бодлера, међу којима су били др Катарина Амброзић (1925-2003), Никола Бертолино (1931) и многи други познати преводиоци. Дакле, избор је био велики, имајући у виду и имена књижевника, као што су Душан Костић (1917-1997), Јара Рибникар (1912-2007) и још неки, али се Жири определио за једног младог писца, аутора и једног драмског текста, познате *Голубњаче*, која је изазвала многе полемике јер се Ј. Радуловић у тој драми позабавио усташким злочинима у Другом светском рату. Тако је и недодељивање овог признања овом књижевнику било последица једног идеолошког уплива на интелектуално поље, јер владајућа партија није желела да се награда с овим именом додели човеку који је проговорио о тој болној историјској чињеници. Оно што служи на част овом Жирију и његовом председнику је да су сви остали доследни и јединствени у својој одлуци, упркос томе што је цела ствар заташкавана процедуралним питањима. Овом приликом не треба препричавати све изјаве, али је ипак карактеристична изјава Жарка Команина, који је рекао да треба да се стиде они који су, под знацима навода, заборавили да предлажу писце и књиге и додао коме иде у прилог да се не предлажу добре књиге. Треба, ипак, навести и писање *Политике експрес* од 16. октобра 1979. године, јер је ту наведен прави мотив за избор Жирија. Радуловићева проза наставља најбоље традиције нашег приповедања, пише новинар овог листа. Тако је, можда, ове године опет направљена двострука неправда, пре свега због недодељивања награде писцу који је то заслужио или, ако се хтело одати признање преводилачком раду, што награда није припала групи преводаца.

Учествујући у раду овог жирија и 1980. године, заокружио сам и своје лично искуство у арбитражу приликом вредновања књижевних и преводилачких радова. Жарка Команина је у Жирију за ову годину заменио Симеон Бабић, у то време директор Библиотеке града Београда. Истовремено, опет се појавио споран случај, Тако је, на пример, Небојша Глишић, кога је издавачка кућа *Слобода*, у којој је био главни уредник, кандидовала за књигу *Лутка из акта*, повукао ту кандидатуру, у знак протеста што чланови Жирија предлажу кандидате. Опет су реаговале *Новости*. У ауторском тексту, под насловом *Затворени кругови*, новинар овог листа поставља питање могу ли чланови Жирија да се појаве у улози грађанина-предлагача.<sup>9</sup> Повод за то биле су

---

9 Исто.

две кандидатуре, наиме Младен Марков је предложио роман *Певач*, Бошка Петровића (1922-1982), а Јован Јанићијевић, у то време директор Издавачког предузећа *Делта-прес*, књигу Милована Данојлића *Змијин свлак*. Прозван сам, такође, и ја као члан Жирија, јер сам такође, са групом сарадника Завода за проучавање културног развика, предложио ову књигу Милована Данојлића. Као што је познато, Жири је, узимајући у обзир све предложене кандидате, већином гласова био за *Змијин свлак*. У најужем избору, поред ове књиге и њеног аутора, били су *Певач* Бошка Петровића и књига песама Десанке Максимовић *Ничија земља*. Овом приликом, као аутентичан докуменат, треба навести извод из образложења сарадника Завода за проучавање културног развика, међу којима су професори књижевности, један психолог и један социолог. У том образложењу се каже следеће: „У овој литератури ипак је најзначајније врело управо то дубоко животно искуство .....” које прожима целу књигу. Приликом гласања, наведимо и то, Милован Данојлић је код 4 члана био на првом месту, код једног на другом и код једног на трећем.

Какво је, дакле, то моје лично искуство у раду Жирија за доделу Октобарске награде за књижевност и преводилаштво у периоду 1977-1980. године и шта у историји награђивања стваралаца у култури значи ова награда иза које стоји град Београд у знак свог историјског јубилеја. Било је, пре свега, задовољство током четири године, у једном згуснутом времену од непуна два месеца пред доделу Октобарске награде, седети у друштву књижевника и књижевних преводилаца, имати пред собом двадесетак књига књижевника и књижевних преводилаца у годишњој селекцији, расправљати о њима и у једној толерантној атмосфери и равноправно учествовати у доношењу одлуке о лауреату. Ако изузмемо случај Илинштак, који представља реликт једног идеолошког обрасца на интелектуалном пољу, може се рећи да је ово поље у то време већ имало знатан степен аутономије. Мада представник политичке елите тога времена, Вукоје Булатовић као председник Жирија у овом мандату, показао је не само велики степен толеранције већ као интелектуалац и пуну сагласност с члановима Жирија у разматрању кандидата и у доношењу одлука о кандидату који завређује ово, у то време, престижно признање. Имао је часну улогу и у случају Јована Радловића.

Шта нам је, с друге стране, понудила књижевно-преводилачка продукција на књижевном пољу тога времена. У једном чисто статистичком пресеку, можемо да констатујемо да се пред члановима Жирија нашло 77 дела, што је импозантан број. Број аутора је нешто већи, има ли се у виду да

је за превод Шарла Бодлера предложено 16 преводаца. Уз овај изузетак, када су преводиоци били, ако се тако може рећи, у првом плану, треба истаћи да је преводилаштво било много мање заступљено у кандидовању, а сасвим занемарено у награђивању. Године 1977. као преводиоци били су предложени Јован Христић (1933-2002), Радмила Шалабалић и Коља Мићевић (1941). Следеће, 1978. године, био је предложен само Петар Вујичић (1924-1993), а 1979, велика група преводаца. С обзиром на то 1980. није предложен ниједан преводац, укупно је било предложено 20 преводаца, са оних групних 16. Зато је, с друге стране, била заступљена књижевно-историјска и књижевно-теоријска литература са делима кандидата, као што су Драгутин Гостушки (1923-1998), Драган Стојановић (1945), Мухарем Првић и др.

Најзад, долазимо до лауреата. У прве две године, очигледно, наметнула су се два велика књижевна имена, Душана Матића и Александра Вуча, оставивши у сенци све остале кандидате. Већ 1979. године интелектуално поље је изнедрило свој изазов и видели смо како се то завршило, када је било у сукобу са владајућим моделом мишљења. Најзад, одлука да ово признање 1980. припадне Миловану Данојлићу за наведену књигу прави је израз уважавања добро образложеног предлога групе интелектуалаца и препознавања квалитета овог дела од стране чланова Жирија.

На крају, шта рећи о тој великој потреби стваралаца у култури да се изборе за посебно признање. У једном свом тексту под насловом *Потамнели сјај награда у култури* и поднасловом *Много званих, мало одабраних*, мислим да сам указао на то да награде у нашој култури можда представљају замену и за неке друге врсте признања.<sup>10</sup> Тема, у сваком случају, нарочито у савремено доба, остаје отворена и пуна контроверзи.

#### ЛИТЕРАТУРА:

Богутовић, Д. (1979) *Принцип – како знаш и умеш*, Вечерње Новости.

Бурдије, П. (1970) Интелектуално поље и стваралачка замисао, *Култура* бр. 10, Београд: Завод за проучавање културног развика, стр. 74-107.

Бурдије, П. (2003) *Правила уметности – Генеза и структура поља књижевности*, Нови Сад: Светови.

---

10 Немањић, М. (26. јул 2003) *Потамнели сјај награда у култури – много званих, мало одабраних*, *Политика*.

Енциклопедија српског народа (2008) Београд: Завод за уџбенике.

Листа предложених кандидата за Октобарску награду града Београда за најбоља достигнућа у области уметности и науке за 1977. годину – књижевност и преводилаштво, (26. септембар 1977) *Политика*.

Аноним (26. септембар 1978) Листа предложених кандидата за Октобарску награду града Београда за најбоља достигнућа у области уметности и науке за 1978. годину – књижевност и преводилаштво, *Политика*.

Аноним (26. септембар 1979) Листа предложених кандидата за Октобарску награду града Београда за најбоља достигнућа у области уметности и науке за 1979. годину – књижевност и преводилаштво, *Политика*.

Аноним (25. септембар 1980) Листа предложених кандидата за Октобарску награду града Београда за најбоља достигнућа у области уметности и науке за 1980. годину – књижевност и преводилаштво, *Политика*.

Немањић, М. (2011) *Књижевна култура у Србији – социолошки есеји и истраживања (1975-2005)*, Београд: Драслар-партнер.

Немањић, М. (26. јул 2003) Потамнели сјај награда у култури – много званих, мало одабраних, *Политика*.

Немањић, М. Књижевне награде – друштвена и уметничка функција, у: *Награде у култури – награде за књижевност и превођење*, приредила Шурбек, М. (1981), Београд: Завод за проучавање културног развитака.

Немањић, М. и Јанићијевић, Ј. (1982) *Књига и читање у Југославији*, Београд, Југословенска комисија за сарадњу са Унеском.

Саопштење редакције (16. октобар 1979) Награда за књижевност и преводилаштво није додељена, *Политика експрес*.

Стојковић, Б. Социолошки значај награда, у: *Награде у култури*, приредиле Шурбек, М. и Миловановић, Д. (1986), Београд: Завод за проучавање културног развитака, стр. 12.

Стојковић, Р. (2004) *Лексикон литерата-лауреата: српске књижевне награде: 1839-2002*, Београд: Потез.

Miloš Nemanjić  
sociologist

A CONTRIBUTION TO THE HISTORY  
OF AWARDS IN SERBIA

A PERSONAL EXPERIENCE

Abstract

In the second half of the 20th century, especially during the 1960s and the 1980s, a growing number of cultural awards, particularly literary ones, marked the intellectual field ie literary art in Serbia. Among these, a special place belongs to the prizes established and given by social-political communities on federal, republic or local levels, which symbolizes the desire of the state and its parts to play the role of a modern benefactor. One of those prizes, which used to be rather prestigious over a long period of time, was the October Award of the City of Belgrade for contribution to art and science, but since 2008 it has lost its place in the culture awards nomenclature. This paper, thanks to participation of the author in the work of the jury of the October Award of the City of Belgrade for literature and translation in the period 1977-1980, reconstructs conditions under which the award was assigned, the authors and their works nominated, as well as the controversies arisen in some cases and reactions of the public. In this period, members of the jury have assessed 77 works, mostly writers' pieces, a number of works by literary historians, theoreticians and critics, and much fewer translators. In two turns, the work of the jury was undoubtedly colored by the atmosphere of tolerance and concord in decisions on the winners, when a great role in this was played by the jury chairman, Vukoje Bulatović, the manager and chief editor of the "Politika" daily magazine at the time.

**Key words:** *awards, October award, literature and translation, jury, award history*